זוּזֵי **אַחֲרִינִי נַמֵּי** – היה אביהם חייב לי מעות אחרים, ולא נטלתי משכון עליהם, **וַאֲכַלְתָּה שְׁנֵי מַשְׁכְּנָתָא** – ולאחר שסיימתי אכילת המשכון על החוב הראשון, **אָמְרִינָא** – אמרתי בדעתי, **אִי מַהֲדְרָא לָהּ אַרְעָא לְיַתְמֵי וַאֲמִינָא דְּאִית לִי זוּזֵי אַחֲרִינִי נַמֵּי דַּאֲבוּכוֹן** – אם אחזיר הקרקע לידיהם, ולאחר מכן אתבע החוב השני שיש לי על אביהם, הלא **אָמוּר רַבָּנָן הַבָּא לִיפָּרַע מִנְּכְסֵי יְתוֹמִים** בעבור חוב אביהם, **לֹא יִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה**, ואין רצוני להישבע, **אֶלָּא** אעשה כך, **אַכְּפֵשֵׁיהּ לִשְׁטַר מַשְׁכַּנְתָּא וְאוֹכְלָהּ שִׁיעוּר זוּזֵי** – אעלים את שטר המשכון, ואמשיך לאכול מהקרקע כפי שיעור דמי החוב שחייב לי אביהם, ובכך אף אם יבואו היתומים ויתבעו שאחזיר להם הפירות שאכלתי, אטען שאכלתים תמורת החוב השני שהיה לי על אביהם, ונאמן אני על כך אף בלא שבועה מדין ׳מיגו׳, **דְּמִיגּוֹ דְּאִי בָּעֵינָא אָמֵינָא לְקוּחָה הִיא בְּיָדִי מֵהֵימְנָא** – שמתוך שהייתי יכול לטעון שקרקע זו קניתי אותה מאביהם בדין ושלי היא, והייתי נאמן על כך אף ללא שטר וללא שבועה שהרי אבלתיה שלש שנים בחיי האב, **כִּי אֲמִינָא דְּאִית לִי זוּזֵי נַמֵּי דְּאֲבִיכוּ מֵהֵימְנָא** – אף כאשר אומר שאכן לא קניתי הקרקע אלא שמעבב אני אותה בידי משום חוב אחר שיש לי עליהם, נאמן אני על כך.

אביי חולק על רבא בר שרשום: **אָמַר** לֵיהּ אביי, אין הדבר כן, **לְקוּחָה בְּיָדִי לֹא מָצִית אָמְרַת** – אינך יכול לטעון שקנית קרקע זו מאביהם, **דְּהָא אִיכָּא עֲלָהּ קָלָא דְּאַרְעָא דְּיַתְמֵי הִיא** – שהרי יצא עליה קול שהיא של היתומים ואינה בידך אלא בתורת משכון, ולכך אינך נאמן שהיה לך חוב אחר על אביהם שכן אין לך מיגו, ובין שנטתיים זמן המשכון על החוב הראשון עליך להשיבה ליתומים. **אֶלָּא** זיל **אֲהַדְרֵיהּ נִיהֲלֵיהּ, וְכִי נָדְלֵי יַתְמֵי אִשְׁתָּעֵי דִּינָא בַּהֲדַיְיהוּ** – לך והשב להם הקרקע, ולכשיגדלו היתומים תבע אותם לדין מכח שטר החוב שיש בידך ותשבע על כך כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים.

הגמרא מביאה מעשה בתביעת ירושה: **קְרִיבֵיהּ** – קרוב משפחה **דְּרַב אִידִי בַּר אָבִין, שָׁכִיב וְשָׁבַק דִּיקְלָא** – מת, והשאיר בירושה עץ דקל, **רַב אִידִי בַּר אָבִין אָמַר, אֲנָא קְרִיבְנָא טְפֵי** – אני קרובו יותר מכל אדם וראוי אני ליורשו. **וְהַהוּא גַּבְרָא אָמַר אֲנָא קְרִיבְנָא טְפֵי** – ואדם אחר טען שהוא קרוב יותר וראוי ליורשו, ומאחר והדבר ספק ההלכה היא ׳כל דאלים גבר׳, ומי שחזק יותר יתפוס, ותפס אותו אדם את האילן. **לְסוֹף** – לאחר שנה או שנתיים, **אוֹדֵי לֵיהּ דְּאִיהוּ קָרִיב טְפֵי** – הודה אותו קרוב לרב אידי בר אבין שאכן הוא קרוב יותר, **אוֹקְמֵהּ רַב חִסְדָּא בִּידֵיהּ** – העמיד רב חסדא את האילן בידי רב אידי בר אבין. **אָמַר** לֵיהּ רב אידי לרב חסדא, כיון שהודה אותו אדם, **לִיהֲדַר לִי פֵּירֵי דְּאָכַל מֵהָהוּא יוֹמָא עַד הַשְׁתָּא** – עליו להשיב לי את כל הפירות שאכל מיום שמת הקרוב ותפס זה את האילן עד עתה. **אָמַר** רב חסדא על רב אידי, **וְכִי זֶה הוּא שֶׁאוֹטְרִים עָלָיו אָדָם גָּדוֹל הוּא, הֲרֵי אַמַּאן קָא סָמִיךְ מַר** – על מי הנך סומך לזכות באילן ולקבלו בדין, **אַהַאי** – על אותו קרוב שהודה, **וְהֵרֵי הָא קָאָמַר דַּאֲנָא מְקָרְבְנָא טְפֵי** – אותו אדם טען עד עתה שהוא קרוב יותר ממך והאילן שייך לו, **וּבֵין שֶׁהִיה הַדָּבָר** ספק אכל את הפירות בדין, שהרי בכגון זה הדין הוא ׳כל דאלים גבר׳. **וּמַה** שמודה עכשיו שהנך קרוב יותר, הרי זה כמי שנותן לך הדקל במתנה, ומתנה זו חלה מעתה ואין לך אלא את הפירות שיהיו מכאן ואילך.

הגמרא מביאה דיעות החולקות על רב חסדא: **אַפֵּי וְרָבָא לֹא סְבִירָא לְהוּ הָא דְּרַב חִסְדָּא,**

אגרות קודש

ב"ה, כ"ו שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השלישי.

א) אודות לימוד ענייני תורתנו החלק הנגלה ובחלק החסידות, באם פלוני אומר שאין זה פועל בסדר היום שלו, האם כדאי להמשיך.

לפלא הספק בדבר הפשוט, שהרי מצות תלמוד תורה - הוא על כל אחד ואחד מישראל, לא רק צדיק ובינוני אלא גם הפחות מהם ועד למטה מטה, ואדרבה הובטחנו, אשר אפילו מעט אור תורה דוחה הרבה חשך (חשך הקליפות וס"א).

ב) ולכתבו אשר אולי "איידעלע ענינים", להמנע מללמוד עם כהנ"ל.

מה לנו יותר איידעל מהכתוב, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ועד"ז - אנכי ה"א וגו', ובודאי שאסור וגם הספק, האם ללמוד פסוקים אלו עם פלוני ופלוני, וק"ל.

ג) לשאלתו במ"ש בתניא פרק כ"ט, ושם הוא למעלה מהזמן וכאילו פגם ונטמא היום ח"ו ממש, שלכאורה עפ"ז מה נפק"מ בין זמנים המסוגלים וקבועים לתשובה, ע"פ הוראת תורתנו תורת חיים - לכל השנה כולה, כיון שכאילו פגם ונטמא היום.

ובכללות אין מובן מה השייכות, שהרי זמנים הקבועים לתשובה פי' - שאז התשובה מתקבלת יותר וקלה יותר. אבל באמת גם בענין הפגם אין קושיא - שהרי מבואר בתניא על אתר שם, שכאילו פגם ונטמא - הוא באותו הדרגא והעולם שלא הגיעה לשם תשובתו או שאינה מספיקה לפי הדרגא שעומד בה היום, משא"כ בהדרגא שכבר עשה תשובה שלימה ונתקבלה.

המשך בעמוד רמא

שִׁבְיָן דְּאוֹדֵי אוֹדֵי – כיון שהודה לרב אידי, נמצא שהחזיק בדקל
עד עתה שלא כדין, ועליו לשלם הפירות שאכל עד עתה.
הגמרא שבה לדון בענייני חזקת קרקעות: שני בני אדם שדנו על
קרקע, זֶה אוֹמֵר שֶׁל אֲבוֹתַי היתה, וְזֶה אוֹמֵר שֶׁל אֲבוֹתַי היתה ולא
של אבותיך, הַאי מַרְיֵתִי סַהֲדֵי דַּאֲבָהָתֵיהּ הוּא – אחד מהם הביא
עדים שהיתה הקרקע של אבותיו, וְהַאי מַרְיֵתִי סַהֲדֵי – והשני הביא
עדים דְּאָכַל שְׁנֵי חֲזָקָה. אָמַר רַב חִסְדָּא, זה שיש לו עדי חזקה יזכה
בקרקע, שיש להאמינו במה שטוען שהקרקע היתה של אבותיו,
שמאחר ויש לו עדים שהחזיק בקרקע שלש שנים, מַה לוֹ לְשַׁקֵּר
ולטעון שהקרקע היתה של אבותיו, הלא אִי בָּעֵי אָמַר לֵיהּ מִינָּךְ
זְכִינְתָּהּ וַאֲכַלְתִּיהָ שְׁנֵי חֲזָקָה – אם היה רוצה היה יכול לומר לזה
שהביא עדים שהקרקע של אבותיו, אבן הקרקע שלך אלא
שקניתיה ממך. ומתוך שהיה יכול לטעון כך יש להאמינו במה
שטוען שהקרקע של אבותיו ב'מיגו', ואף שמכחיש בכך את
העדים שהעידו שהיתה הקרקע של אבותיו של השני.
אַבַּיֵי וְרָבָא לָא סְבִירָא לְהוּ הָא [–דין זה] דְּרַב חִסְדָּא, לפי ש'מַה לִּי
לְשַׁקֵּר' בְּמָקוֹם עֵדִים לֹא אָמְרִינַן – אין לקבל טענה מכח 'מה לי
לשקר' באשר סותרת היא עדות העדים.
מעשה נוסף בענין חזקת קרקע: הַהוּא דְּאָמַר לֵיהּ לְחַבְרֵיהּ, מַאי בָּעֵית
בְּהַאי אַרְעָא – מה עושה הנך בקרקע זו שהיא שלי. אָמַר לֵיהּ
המחזיק למערער, מִינָּךְ זַבְנִי – ממך קניתי את הקרקע וַאֲכַלְתִּיהָ שְׁנֵי
חֲזָקָה. אָזַל אַייְתֵי סַהֲדֵי דַּאֲכָלָהּ תַּרְתֵּי שְׁנֵי – הלך המחזיק והביא
עדים שאכל את השדה שתי שנים, ולא מצא עדים על השנה
השלישית, אָמַר רַב נַחְמָן, מאחר שאין לו חזקה הֲדְרָא אַרְעָא וְהָדְרֵי
פֵּירֵי – תחזור הקרקע למערער, ואף ישלם לו את הפירות שאכל
בשתי השנים האלו, שהרי אבלם שלא כדין.
רב זביד דן באופן שהיה טוען המחזיק טענה שונה: אָמַר רַב זְבִיד,
אִם מתחילה כאשר תבעו בעל הקרקע, טָעַן המחזיק וְאָמַר, לְצורך
אכילת פֵּירוֹת יָרַדְתִּי לקרקע, שמכרת לי פירות הקרקע למספר
שנים, נֶאֱמָן בכך ואינו צריך לשלם דמי הפירות, לפי שאין אדם
חצוף לרדת לקרקע של חבירו ולאכול פירותיה שלא כדין.
רב זביד מביא ראיה לדין זה: לַאו מִי – וכי לא אָמַר רַב יְהוּדָה, הָאי
מַאן דְּנָקִיט מַגְלָא וְתוֹבַלְיָא, וְאָמַר אֵיזִיל אֵינְדֵּיהּ לְרֵיקְלָא דְּפַלְנְיָא
דְּזַפְנֵיהּ נֵיהֲלִי, מְהֵימָן – אם ראינו אדם שלוקח מגל וחבלים, שהם
כלים ללקיטת התמרים, ואמר הריני הולך ללקוט מדקלו של
חבירי תמרים שמכר לי, הריהו נאמן ומניחים לו ללקוט. (אַלְמָא)

והטעם דלֹא חָצִיף אִינִישׁ דְּנָזֵר דֵּיקְלָא דְּלַאו דִּילֵיהּ – שאין אדם
חצוף ללקוט פירות מעץ שאינו שלו, אלא אם כן קנאם בדין. וְהָכָא
נַמִּי – אף באותו אדם שאכל מפירות הקרקע שתי שנים וטען
שקנה מבעל הקרקע זכות זו, נאמן הוא משום שלֹא חָצִיף אִינִישׁ
לְמֵיכַל פֵּירֵי דְּלַאו דִּילֵיהּ – שאין אדם חצוף לאכול פירות שאינם
שלו.
מקשה הגמרא: אִי הָכִי שנאמן על הפירות לפי שאינו חצוף לעשות
כן, אַרְעָא נַמִּי – אף אם אמר שאוכל את הפירות כיון שקנה את
הקרקע, יש להאמינו מטעם זה, שאם לא כן לא היה חצוף לרדת
ולאכול פירותיה בגזל, ומדוע הדין הוא שאינו נאמן אלא אם כן
הביא עדים שהחזיק בקרקע שלש שנים. מתרצת הגמרא: אַרְעָא
אַמְרִינַן לֵיהּ אַחְוֵי שְׁטָרָךְ – לגבי זכותו בקרקע אין להאמינו, לפי
שאומרים לו, אם אכן קנית את הקרקע הראה את שטר המכירה,
וכיון שאין לו שטר אינו נאמן לומר שקנאה.
מקשה הגמרא: אִי הָכִי פֵּירֵי נַמִּי – אף כשטוען שקנה את הפירות
נדרוש שיראה את שטר הקנין על הפירות. מתרצת הגמרא: שְׁטָרָא
לְפֵירֵי לָא עָבְדֵי אִינָשֵׁי – אין דרך בני אדם לכתוב שטר על מכירה
זו של זכות אכילת הפירות, ולכך אין להוכיח ממה שאין לו שטר
שמשקר הוא, וכיון שלא חצוף אדם לעשות כן ולרדת לאכול
מקרקע חבירו, יש להאמינו שאכן קנה ממנו את זכות אכילת
הפירות.
מעשה נוסף בענין חזקת קרקעות: הַהוּא דְּאָמַר לְחַבְרֵיהּ מַאי בָּעֵית
בְּהַאי אַרְעָא – מה עושה הנך בקרקע זו שהיא שלי. אָמַר לֵיהּ
המחזיק למערער, מִינָּךְ זַבְנִית – ממך קניתיה וַאֲכַלְתִּיהָ שְׁנֵי חֲזָקָה.
אַייְתֵי חַד סַהֲדָא דַּאֲכָלָהּ תְּלָת שְׁנֵי – הביא המחזיק עד אחד שהעיד
שאכל המחזיק שלש שנים מהקרקע, ולא מצא עד נוסף על כך.
סָבוּר רַבָּנָן קַמֵּיהּ דְּאַבַּיֵי לְמֵימַר – סברו החכמים שישבו לפני אביי
לומר, הֵיינוּ – נידון זה דומה לאותו דין המכונה 'נַסְבָא דְּרַבִּי אַבָּא',
דְּהַהוּא גַּבְרָא דְּחָטַף נַסְבָא מֵחַבְרֵיהּ – אדם אחד חטף חתיכת כסף
מחבירו, אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַמִּי, חֲוָה יָתִיב רַבִּי אַבָּא קַמֵּיהּ – והיה
רבי אבא יושב לפני רבי אמי, אַייְתֵי חַד סַהֲדָא דְּמִיחַטַּף חַטְפָא מִינֵּיהּ
– והביא הנגזל עד אחד בלבד שהעיד שחטף ממנו חבירו את
חתיכת הכסף. אָמַר לֵיהּ אותו אדם שחטף, אֵין, חַטְפִי וְדִידִי חַטְפִי –
אכן אני חטפתי ממנו את חתיכת הכסף, אמנם שלי היתה
החתיכה, וחטפתי את שלי. אָמַר רַבִּי אַמִּי,

המשך מעמוד רלח

ד) המבואר באיזה מקומות, שמחשבה מועלת להזולת, האם זה רק לבני מעלה, או גם בנוגע לכאו"א מישראל.

יש ללמוד בזה ממאמר חז"ל בנוגע ללשון הרע דקטיל תליתאי, שהמדובר בזה בנוגע לכאו"א מישראל, והרי מחשבה לא רחוקה היא מענין הדבור, ואדרבה, בכמה פרטים מועילה ופועלת יותר.

ה) אופן התקון בענין הידוע, בזמננו זה, הוא - ענין היסח הדעת, והיסח הדעת אין הכוונה, מלחמה עם המחשבה לא טובה, אלא להסיח דעת ממנה ולהניע את כח המחשבה ולהעסיקו בענין אחר, ומה טוב באותיות התורה והתפלה, אשר אם מעט אור דוחה הרבה חשך, עאכו"כ הרבה אור.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש. מ. סימפסון
מזכיר

נ. ב. בטח יודע ושומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים. ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.